

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

**Програма вступних випробувань
за програмою ОКР магістр та спеціаліст
зі спеціальності „Переклад (англійська, німецька, іспанська, італійська,
французька мови)”**

**Автори: д.філол.н., проф. В.І. Карабан,
д.філол.н., проф. Т.Р. Кияк,
д.філол.н., проф. О.І. Чередниченко**

*Затверджено Вченою радою Інституту філології
(Протокол № 7 від 21 лютого 2011 р.)*

Київ – 2011

Структура комбінованого іспиту з фаху (ОКР магістр)

Іспит складається з таких завдань:

1. Письмовий переклад без словника суспільно-політичного тексту з іноземних мов українською з коментарем (1000 знаків). *60 балів*
2. Усно: теоретичне питання за програмою нормативних курсів «Вступ до перекладознавства», «Порівняльна лексикологія», «Порівняльна граматики», «Стилістика». *40 балів*

Структура комбінованого іспиту з фаху (ОКР спеціаліст)

Іспит складається з таких завдань:

1. Письмовий переклад без словника суспільно-політичного тексту з іноземних мов українською (600 знаків). *60 балів*
2. Усно: теоретичне питання за програмою нормативних курсів «Вступ до перекладознавства», «Порівняльна лексикологія», «Порівняльна граматики», «Стилістика». *40 балів*

Комбінований іспит проводиться іноземною мовою з метою перевірки теоретичних знань та визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції вступників (знання іноземної мови мають відповідати рівню С1 - досвідчений користувач) за шкалою і критеріями, які подані у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти і рекомендовані Міністерством освіти і науки України №14/18.2-481 від 02.03.2005).

Теоретичні питання

Мова як засіб спілкування людства і збереження суспільного досвіду. Взаємозв'язок і взаємовплив мови і суспільства. Мова як джерело пізнання і реконструкції фактів з минулого життя її носіїв.

Періодизація історії мови: принципи виділення окремих періодів, загальна характеристика періодів щодо напрямку розвитку мови залежно від дії позамовних та мовних факторів. Граматичні категорії іменника, дієслова, прикметника та способи їхнього виразу в різні періоди розвитку мови. Словосполучення і речення як основні одиниці синтаксичної системи мови. Ієрархічні відносини компонентів словосполучення і речення в різні періоди розвитку мови.

Етимологічний склад мови. Особливості словотвору.

Слово як окрема одиниця. Основні типи морфем у мові та їх співвідношення. Аломорфи. Слова прості та складні. Словотворення і словозміна. Головні та другорядні типи словотворення. Продуктивність різних типів словотворення.

Значення слова. Головні типи значення слова: лексичне та граматичне. Компоненти лексичного значення: денотативний, конотативний, стилістичний. Синонімія. Джерела синонімії. Функції синонімів, їх класифікація. Омонімія. Різні шляхи утворення омонімів. Класифікація омонімів. Рухомість словникового складу. Фразеологічні одиниці як елементи словникового складу мови. Фразеологічна одиниця і слово. Фразеологічна одиниця і словосполучення. Шляхи утворення фразеологічних одиниць. Запозичення з інших мов як відображення культурно-історичних зв'язків між народами. Фонетичний устрій мови. Система голосних, приголосних. Алфавіт, графіка, орфографія. Типи словників. Характеристика найважливіших словників.

Проблематика частин мови. Принципи виділення частин мови. Дискусійні питання класифікації слів по частинах мови. Повнозначні та

службові частини мови. Перехідність частин мови. Частини мови в ономасіологічному висвітленні. **Повнозначні частини мови.**

Іменник. Граматичне значення іменника. Семантико-граматичні підкласи іменників. Граматичні категорії іменника. Категорія числа. Співвідношення форм однини та множини. Категорія відмінника. Семантичне варіювання іменника у формі присвійного відмінника. Синтаксичні функції іменників. Польова структура іменника.

Займенник. Семантична класифікація займенників. Дейктична та анафорична функція займенників. Синтаксичні особливості займенників. Граматичні категорії займенників.

Числівник. Загальна характеристика та проблеми субкатегоризації.

Прикметник. Граматичне значення прикметника. Семантико-граматичні підкласи прикметників. Граматичні категорії прикметника. Синтаксичні функції прикметників. Субстантивація прикметників. Польова структура прикметника.

Дієслово. Граматичне значення дієслова. Семантико-граматичні групи дієслів. Валентність дієслів. Граматичні категорії дієслова/вид, час, спосіб, станів/. Транспозиції дієслівних форм. Функціонально-семантичні поля темпоральності, стану та модальності. Безособові форми дієслова, їх граматичні категорії та синтаксичні функції.

Предмет **синтаксису.** Основні одиниці синтаксису. Синтаксичні зв'язки. Синтаксична синонімія, омонімія. Проблеми семантичного синтаксису. Проблеми функціонального синтаксису.

Речення. Проблема визначення речення. Основні ознаки речення. Предикативність, модальність, заперечення. Співвідношення понять "речення" та "висловлювання". Рівневий аналіз речення. Структурно-синтаксична характеристика речень. Головні та другорядні члени речення. Елементи ускладнення речення: однорідні, уточнюючі та відокремлені члени речення. Моделі речення. Поняття синтаксичної парадигми. Рольова семантика речення. Актуальне членування речення. Тема та рема. Основні

семантичні типи. Модус та диктум речення. Комунікативні типи речень.
Речення та мовленнєвий акт. Прагматична транспозиція речення.

Структурно-синтаксичні типи речень. Прості речення /односкладне, двоскладне речення/. Складні речення /складносурядні та складнопідрядні речення/. Повні та еліптичні речення.

Підходи до вивчення тексту і дискурсу в сучасній лінгвістиці.

Методи досліджень у сучасній лінгвістиці.

Предмет перекладознавства та його розділи.

Поняття перекладу.

Переклад як вид комунікативної діяльності.

Суперництво різних тенденцій в історії перекладу.

Розвиток перекладу у різні історичні епохи.

Переклад буквальний та вільний.

Українська школа перекладу.

Майстри українського перекладу XIX, XX та XXI століть. Здобутки українського перекладознавства.

Категорії сучасного перекладознавства.

Діалектика форми і змісту, частини і цілого, об'єктивного і суб'єктивного у перекладі. Еквівалентність та адекватність.

Типи перекладу та їхні особливості.

Різновиди письмового перекладу. Види усного перекладу.

Значення слова та його структура. Типи значень.

Полісемія та омонімія. Синонімія та антонімія. Функції слова.

Семантична еволюція слів в іноземній та українській мовах.

Розширене та звужене значення. Зміщення та перенос значення.

Особливості словотвору в іноземній та українських мовах.

Продуктивні типи афіксальної деривації. Словоскладання та його моделі. Типи конверсії.

Запозичення в іноземній та українській мовах.

Джерела та способи запозичень. Лексичні та семантичні запозичення.

Типи фразеологічних одиниць в іноземній та українській мовах.
Спільне та відмінне у фразеології порівнювальних мов. Фразеологічні синоніми. Паремії як тип фразеологічної номінації. Типи словників.
Граматичні категорії та їхнє вираження в іноземній та українській мовах. Аналітизм і синтетизм.
Граматичні категорії іменника, дієслова, прикметника. Аналітичні та синтаксичні форми вираження категорії.
Категорія детермінованості та засоби її вираження в іноземній та українській мовах. Артикль, його форми і функціонування в іноземній мові.
Транспозиція частин мови в іноземній та українській мовах.
Узгодження часів дієслова співвідношення категорій часу і виду.
Система часів дієслова в іноземній та українській мовах.
Співвідношення плану вираження і плану змісту.
Типи синтаксичних структур та засоби синтаксичного зв'язку в іноземній та українській мовах.
Узгодження. Керування. Прилягання. Односкладові і двоскладові речення. Неозначено-особові речення. Безособові конструкції. Складне речення та його тип.
Предмет стилістики та її структура.
Поняття. Стиль мови та стиль мовлення.
Загальні принципи виділення стилів. Типологія функціональних стилів.
Позамовні стилетвірні чинники. Поняття ідіостилю.
Текст як категорія лінвостилістики. Поняття жанру.
Особливості жанрів писемного мовлення.
Денотація і конотація. Стилістичне значення і контекст.
Поняття стилістичної маркованості та нейтральності. Стилістична диференціація лексики іноземної та української мов.
Стилістичні прийоми і фігури мовлення.
Епітет, метафора, порівняння. Повтор, градація, хіазм, зевгма.

Рекомендована література

Основна:

1. Guetman Z.O., Orlychenko O.V. Materiales de apoyo de la estilística aspañola. – К. : Centro poligráfico editorial «Universidad de Kyiv», 2006.
2. Shishkova T.N., Popok J.C. Estilística de la lengue aspañola. – Минск, 1989.
3. Korunets' Ilko V. Theory and Practice of Translation. – Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2003. – 448 p.
4. Балли Ш. Французская стилистика. – М, 1961.
5. Батрак А.В., Котёлкин В.П. Пособие по устному переводу (немецкий язык). – М.: ВШ, 1979. – 172 с.
6. Венгренівська М.А., Гнатюк А.Д. Порівняльна граматики французької та української мов. – Київ, 2008.
7. Вульферт И.И. Пособие по переводу немецкого технического текста. – М.: Изд-во лит-ры на иностр. языках, 1969. – 260 с.
8. Гак В.Г. Сравнительная типология французского и русского языков. – М., 2006.
9. Загублена арфа. Антологія німецькомовної поезії Буковини / Концепція видання, переклад, передмова та бібліографічні довідки Петра Рихла. – Чернівці: Золоті літаври, 2002. – 544 с.
10. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. – Львів: Видавництво при Львівському університеті, 1989. – 216 с.
11. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів: Вища школа, 1983. – 175 с.
12. Кам'янець В.М. Відтворення німецьких власних назв українською мовою // Іноземна філологія. – Вип. 111. – Л.: ЛНУ, 1999. – С. 262-270.
13. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 564 с.

14. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 608 с.
15. Кияк Т.Р. Лингвистические аспекты терминоведения. – К.: УМКВО, 1989.
16. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
17. Коломієць Л.В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2004. – 522 с.
18. Коммисаров В.Н. Современное переводоведение. Курс лекций. – Москва: Издательство «ЭТС», 1999. – 192 с.
19. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. – Київ: Юніверс, 2002. – 280 с.
20. Корбозерова Н.М., Серебрянська А.О. Порівняльна типологія іспанської та української мов. – К., 1992.
21. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 512 с.
22. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. – К.: Академія, 2006.
23. Максименко О.В. Усний переклад: теорія, вправи, тексти (французька мова). – К., 1986.
24. Новикова М.А. Прекрасен наш союз. Литература – переводчик – жизнь. – Київ: Радянський письменник, 1986. – 225 с.
25. Новикова М.О. Міфи та місія. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 432 с.
26. Огуй О.Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. – Чернівці: Рута, 2004. – 256 с.
27. Огуй О.Д., Івасюк О.Я. Лінгвістика та перекладознавство: Мовні концепції та способи (прийоми) перекладу // Науковий вісник

- Чернівецького університету. Вип. 165-166: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 145-157.
28. Семенец О.Е., Панасьев А.Н. История перевода. – К., 1990 – 1991.
29. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. – К.: Либідь, 2007. – 248 с.
30. Чередниченко О.І., Коваль Я.Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова. – К., 1995.

Додаткова:

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории переводов. – Москва: Международные отношения, 1975. – 239 с.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. Общие и лексические вопросы: Пособие. – М.: ИОСО РАО, 2001. – 224 с.
3. Влахов, Сергей и Флорин, Сидер. Непереводимое в переводе. – Москва: Международные отношения, 1980. – 352 с.
4. Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике: Сборник статей / Переводы. Вступительная статья и общая редакция В.Н. Комиссарова. – Москва: Международные отношения, 1978. – 229 с.
5. Галь Н.Я. Слово живое и мертвое: из опыта переводчика и редактора [4-е изд., доп.]. – М.: Книга, 1987. – 272 с.
6. Гарбовский Н.К. Теория перевода. – М.: Узд-во Моск. Ун-та, 2004. – 544 с.
7. Гачечиладзе Г.Р. Художественный перевод и литературные взаимосвязи. – Москва: Советский писатель, 1980 (2-е изд.). – 255 с.
8. Григорій Кочур і український переклад: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., К.-Ірпінь, 27-29 жовт. 2003 р. / Редкол.: О. Чередниченко (голова), Р. Зорівчак, Л. Коломієць, А. Кочур. – К.; Ірпінь: Перун, 2004. – 280 с.
9. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Частина перша: Загальні питання. Стародавні часи. Навчальний посібник. – Харків: Вид-во НУА, 2005. – 132 с.
10. Карабан В.І., Борисова О.В., Колодій Б.М., Кузьміна К.А. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі (вибрані граматичні та лексичні

- проблеми перекладу з української мови на англійську): Навчальний посібник. За ред. проф. Карабана В.І. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 205 с.
11. Комиссаров В.Н. Теория перевода. (Лингвистические аспекты). – Москва: Высшая школа, 1990. – 250 с.
12. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. – Київ: Видавництво Київського університету, 1971. – 131 с.
13. Крупнов В.Н. В творческой лаборатории переводчика: Очерки по профессиональному переводу. – Москва: Международные отношения, 1976. – 190 с.
14. Кундзіч, Олексій. Творчі проблеми перекладу. – Київ: Дніпро, 1973. – 264 с.
15. Ларсон М.Л. Смысловый перевод: Руководство по теории межъязыковой эквивалентности и ее практическому применению / Пер. с англ. – С.-Петербург: Герменевт, 1993. – 455 с.
16. Латышев Л.К., Провоторов В.И. Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе: Учебно-методическое пособие. – 2-е изд., стереотип. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 136 с.
17. Левый, Иржи. Искусство перевода. / Перевод с чешского и предисловие В. Россельса. – Москва: Прогресс, 1974. – 397 с.
18. Лилова, Анна. Введение в общую теорию перевода. / Перевод с болгарского. Под общей редакцией П.М. Топера. – Москва: Высшая школа, 1985. – 256 с.
19. Мастерство перевода. В 12-ти т. – Москва: Советский писатель, 1959-1981.
20. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. М.: Московский лицей, 1996. – 208 с.
21. Мирам Г., Гон А. Профессиональный перевод: Учебное пособие. – Киев: Эльга, Ника-Центр, 2003. – 136 с.
22. Москаленко М.Н. Нариси з історії українського перекладу. [1] // «Всесвіт», 1993. – № 9-10. – С. 113-120; Нариси з історії українського перекладу. [2] // «Всесвіт», 2006. – № 1-2; Нариси з історії українського перекладу. [5] // «Всесвіт»,

2006. – № 7-8. – С. 192-207; Нариси з історії українського перекладу. [6] // «Всесвіт», 2006. – №11-12. – С. 160-175.
23. Москаленко М.Н. Нариси з історії українського перекладу. [6] // «Всесвіт», 2006. – №11-12. – С. 160-175.
24. Нелюбин Л.Л., Хухуни Г.Т. История и теория зарубежного перевода: Учебник. – М.: Узд-во МПУ «Сигналь», 1999. – 141 с.
25. Попович, Антон. Проблемы художественного перевода. – Москва: Высшая школа, 1980. – 199 с.
26. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. – Москва: Международные отношения, 1974. – 216 с.
27. Рецкер Я.И. Что же такое лексические трансформации? // Тетради переводчика. Выпуск 17. – Москва: Международные отношения, 1980. – 121 с. – С. 72-84.
28. Рильський, Максим. Мистецтво перекладу: Статті, виступи, нотатки. – Київ: Радянський письменник, 1975. – 343 с.
29. Сдобников В.В., Петрова О.В. Теория перевода (учебник для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков). – М.: АСТ: Восток – Запад, 2006. – 448 с.
30. Стріха, М.В. Історія й сьогодення українського поетичного перекладу (XII – XX ст.): Курс лекцій // Записки «Перекладацької майстерні 2000-2001». – Том 2: Історія й сьогодення українського поетичного перекладу (XII – XX ст.) / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, Центр гуманітарних досліджень; упор. М. Габлевич. – Л.: Простір-М, 2002. – С.6-139.
31. Тороп, Пеэтер. Тотальный перевод. – Тарту: Издательство Тартуского университета/Tartu University Press, 1995. – 220 с.
32. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). Учеб. пособие. – Издание 4-е, переработанное и дополненное. – Москва: Высшая школа, 1983. – 303 с.; Издание 5-е. – СПб.: Филологический

факультет СПбГУ; М.: ООО «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002.
– 416 с.

33.Фінкель, Олександр. Теорія й практика перекладу. – Харків: Державне видавництво України, 1929. – 166 с.

34.Флорин, Сидер. Муки переводческие: Практика перевода. – Москва: Высшая школа, 1983. – 184 с.

35.Чередниченко А.И., Бех П.А. Лингвистические проблемы воссоздания образа в поэтическом переводе: Тексты лекций. – Киев: Высшая школа. Изд-во при Киевском университете, 1980. – 67 с.

36.Чуковский, Корней. Высокое искусство. – Москва: Советский писатель, 1988. – 349 с.

37.Шама И.Н. Перевод – искусство понимать... – Запорожье: Просвіта, 2005. – 240 с.

38.Швачко С.О. Проблеми синхронного перекладу. Навчальний посібник. – Вінниця: Вид-во «Фоліант», 2004. – 112 с.

39.Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. – Москва: Наука, 1988. – 215 с.

40.Швейцер А.Д. (ред). Текст и перевод. – Москва: Наука, 1988. – 165 с.

41.Теорія і практика перекладу. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Випуски 1-21. – Київ: Вища школа, 1979-1994.

42.Тетради переводчика. Выпуски 1-22. – Москва: Международные отношения, 1963-1987.

43.Эткинд Е. Г. Поэзия и перевод. – М.-Л., 1963. – 430 с.